

Koronavirüs (COVID-19) pandemisi bağlamında özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilere yönelik muameleye ilişkin ilkeler bildirisi

20 Mart 2020 tarihinde yayımlanmıştır

(resmi olmayan çeviridir)

Koronavirüs (COVID-19) pandemisi, Avrupa Konseyine üye tüm devletler için olağanüstü zorluklar yaratmıştır. Polis gözaltı merkezleri, cezaevleri, göçmenlerin tutulduğu geri gönderme merkezleri, psikiyatri hastaneleri ve sosyal bakım evlerinin yanı sıra, kişilerin karantinaya alındığı yeni kurulan çeşitli tesisler/bölgeler de dahil olmak üzere, özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilerin tutulduğu yerlerde çalışan personele özgü spesifik ve yoğun zorluklarla karşılaşmaktadır. Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi (AİÖK), COVID-19 ile mücadele için katı tedbirler alınması yolundaki açık zorunluluğu kabul ederken, tüm yetkililere işkence ve insanlık dışı veya onur kırıcı muamelenin kesinlikle yasak olduğunu hatırlatmak durumundadır. Koruyucu önlemler, hiçbir zaman özgürlüğünden yoksun bırakılan kişiler için insanlık dışı veya onur kırıcı muamele ile sonuçlanmamalıdır. AİÖK'nin görüşüne göre, Avrupa Konseyi bölgesinde özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilerden sorumlu tüm ilgili makamlar aşağıdaki ilkeleri uygulamalıdır.

1) Temel ilke, özgürlüklerinden yoksun bırakılan herkesin sağlığını ve güvenliğini korumak için mümkün olan tüm önlemleri almak olmalıdır. Bu önlemler, personelin sağlığını ve güvenliğinin korunmasına da katkıda bulunur.

2) Kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı her yerde Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) pandemi ile mücadeleye ilişkin yönergeleri ile uluslararası standartlara uygun kamu sağlığı ve klinik kılavuzları tam olarak uygulanmalıdır.

3) Personel kadroları güçlendirilmeli, kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlerdeki personelin görevlerin yerine getirilmeye devam edilebilmesi için tüm personele tam profesyonel destek ve gerekli eğitim verilerek sağlık ve güvenlik koruması sağlanmalıdır.

4) COVID-19'un yayılmasını önlemek için özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilere yönelik alınan her türlü kısıtlayıcı tedbirin yasal bir dayanağı olmalı, bu tip tedbirler gerekli, orantılı, insanlık onuruna saygılı ve belirli bir süreyle sınırlandırılmış olmalıdır. Özgürlüğünden yoksun bırakılan kişilere, anladıkları bir dilde, bu tür önlemler hakkında kapsamlı bilgi verilmelidir.

5) Yakın fiziksel temas virüsün yayılmasına sebebiyet verdiği için, tüm ilgili makamlar özgürlükten yoksun bırakma yerine alternatif yöntemlerin kullanılması yönünde işbirliği içinde çaba göstermelidir. Böyle bir yaklaşımın benimsenmesi, özellikle aşırı kalabalık kurumlarda, zorunludur. Ayrıca yetkililer, yargılama öncesi tutukluluk yerine daha sık alternatif tedbirler almalı, cezaları hafifletmeli, erken tahliye ve denetimli serbestlik seçeneklerinden daha fazla yararlanmalıdır; psikiyatri hastalarının istem dışı tutulmaları gereği yeniden değerlendirilmelidir; sosyal bakım evlerinde kalanlar, uygun görüldüğü takdirde, çıkartılmalı veya toplumsal korumaya bırakılmalıdır; ve göçmenlerin gözaltına alınmasından mümkün olduğunca kaçınılmalıdır.

6) Sağlık hizmetlerinin sunulması hususunda, özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilerden, özellikle önceden bir hastalığı bulunan kişiler ve yaşlılar gibi hassas ve/veya risk altındaki grupların belirli ihtiyaçlarına özel dikkat göstermek gerekecektir. Bu, diğerlerinin yanı sıra, COVID-19 taramasını ve gerektiği durumlarda yoğun bakıma alınma yollarını içerir. Ayrıca, özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişiler, bu süreçte personelden ek psikolojik destek almalıdır.

7) Gerekli olmayan faaliyetleri askıya almak meşru ve makul olmakla birlikte, özgürlüklerinden mahrum kişilerin temel hakları pandemi sırasında bütünüyle korunmalıdır. Bu kural özellikle yeterli kişisel hijyen (sıcak su ve sabuna erişim dahil) ve açık havaya günlük erişim hakkını (en az bir saat) kapsamaktadır. Ayrıca, ziyaretler de dahil olmak üzere, dış dünyayla temasa ilişkin getirilen tüm kısıtlamalar, alternatif iletişim araçlarına (telefon veya internet üzerinden sesli konuşma gibi) erişimi artırarak telafi edilmelidir.

8) SARS-CoV-2 virüsü bulaşmış veya enfekte olduğundan şüphelenilen bir kişinin izole edilmesi veya karantinaya alınması durumunda, bu kişinin her gün insanlarla makul düzeyde teması sağlanmalıdır.

9) Kolluk kuvvetleri tarafından tutulan kişilerin kötü muameleye tabi tutulmasına karşı öngülen temel güvenceler (avukata erişim, doktora erişim, gözaltı bildirim) her koşulda ve her zaman tam olarak sağlanmalıdır. Bazı durumlarda, ihtiyati tedbirler (semptomları olan kişilerin koruyucu maske takmasını istemek gibi) uygun olabilir.

10) Ulusal Önleyici Mekanizmalar ve AİÖK de dahil olmak üzere bağımsız organlar tarafından yapılan gözetim, kötü muameleye karşı temel koruma mekanizması olmaya devam etmektedir. Devletler, gözetim organlarının, karantina yerleri de dahil olmak üzere, kişilerin tutulduğu her yere erişimini sağlamaya devam etmelidir. Bununla birlikte, tüm gözetim organları, özellikle yaşlılar ve önceden bir hastalığı bulunan kişilerle ilgilenirken, 'zarar vermeme' ilkesine uymak için her türlü önlemi almalıdır.